

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10231
Tarih : 28.01.2025

10/2288

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Eğitim sistemi içerisindeki kronik sorun haline gelmiş yanlış politika uygulamalarının yanı sıra, eğitimin her geçen gün daha da yükselen maliyeti özellikle yoksul ailelerin çocuklarını okullaşamama ve/veya okul terki riski ile karşı karşıya bırakmakta ve her geçen yıl eğitim dışında kalan çocuk sayısını arttırmaktadır. Eğitimin herkes için temel bir hak olarak parasız, ulaşılabilir, nitelikli, evrensel kriterlere uygun, anadilinde ve eşit sunulması, temel eğitim düzeyinde kayıt, devam ve tamamlama alanındaki sorunların kök nedenlerinin tespit edilmesi, kız çocuklarının okullaşması önündeki engelleri ortadan kaldıracak, eğitim alanındaki cinsiyet eşitsizliklerini, yoksulluğu, erkek egemen anlayışı, geleneksel önyargıları giderecek köklü çözümlerin belirlenmesi, eğitime erişim için ekonomik hakların iyileştirilmesi ve eğitime erişim hakkını düzenleyen her türlü ulusal/uluslararası yasa/sözleşme ile devletlere verilen yükümlülüklerin ayırım yapılmaksızın yerine getirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep ederiz.

Kezban KONUKÇU
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Eğitim Reformu Girişimi'nin, Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2023-24 eğitim öğretim yılı örgün eğitim istatistiklerine dayanarak hazırladığı rapora göre; 2023-24'te zorunlu eğitimde olması gereken 200 bine yakın çocuğun eğitim dışında olduğu, eğitim dışındaki çocuk sayısının 612 bin 814'e yükselerek bir önceki yıla kıyasla yüzde 38,4 gibi çarpıcı bir artışı ifade ettiği yer almaktadır. Bu rapor anayasal hak olarak parasız sağlanması gereken ve bir kamu hizmeti olan eğitim ve öğretim hakkı yoksulluk, cinsiyete bağlı ayrımcılık, engelli olma durumu, etnik köken ya da eğitimin dili, okullara fiziksel uzaklık ve yetersiz altyapı sorunları nedeniyle neredeyse her iki çocuktan birisinin ciddi yoksulluk şartlarında yaşadığı Türkiye'de çocukların eğitime erişimlerini engelleyen etmenler olarak varlığını artırarak sürdürdüğünü gözler önüne sermektedir. Özellikle kırsal bölgelerde, okulların yetersizliği, ulaşım zorlukları ve eğitim materyallerinin eksikliği, çocukların eğitim almasını engellemektedir. Bu tür altyapı sorunları, eğitimi daha da erişilemez hale getirmektedir.

Yıllardır bir taraftan devlet okullarında eğitimin niteliğini bilinçli olarak düşüren, özel öğretimi özendirmek için özel okulları doğrudan kamu kaynaklarıyla destekleyen, kamusal eğitime ve okullara yeterli bütçe ayrılması ile ilgili talepler gündeme geldiğinde "kaynak yok" bahanesini ileri süren siyasi iktidarın eğitimden elini çekerek maliyetlerin karşılanmasını velilere devretmesi ile açlık sınırının 21 bin 83 TL yoksulluk sınırının 68 bin 675 TL olduğu ülkemizde milyonlarca aile çocuğunun okul ihtiyaçlarını karşılayamayacak hale getirirken eğitim harcamaları gözden çıkarılan maliyetlere dönüşmüştür. Yoksulluğun artışı, eğitimin parasallaşması ve eşitsizliğin derinleşmesi, açık ortaokul ve açık liselerin yaygınlaştırılması, ekonomik geliri düşen ailelerin çocuklarını çok cüzi ücretlerle çalıştırmaya yöneltmesi ve staj, çıraklık ve benzeri adlar altında bu durumun meşrulaştırılması özellikle eğitime erişim başta olmak üzere çocukların en temel haklarından yararlanma oranlarında keskin bir düşüş yaşanmasına yol açmaktadır. Bu durumun sonucunda ise her geçen gün çok daha fazla çocuk işçileştirilmekte veya "evlilik" yoluyla istismara maruz bırakılmakta ve okulu terk etmek zorunda kalmaktadır.

Örgün eğitimin dışında bırakılarak Mesleki Eğitim Merkezlerinde (MESEM) stajyer adı altında ucuz iş gücü olarak sendika düşmanı patronlara "işçi" yapılan çocuklar evrensel olarak kabul gören ve ülkelerin iç hukuklarında da güvence altına alınan eğitim hakkından mahrum kalmakta veya tam ve eşit olarak yararlanamamaktadır. İşçileştirilen çocukların bir bölümü okulu tamamen terk ederek eğitim hakkını hiç kullanmazken bir bölümü de hem çalışmayı sürdürmekte hem de okula devam etmektedir.

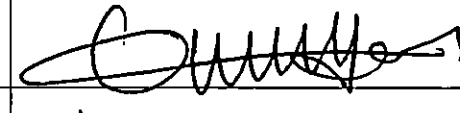
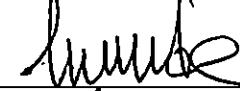
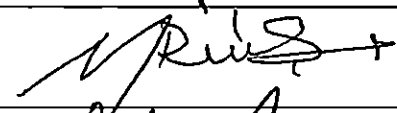
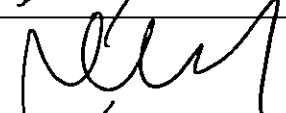
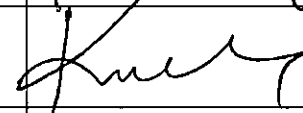
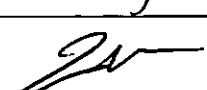
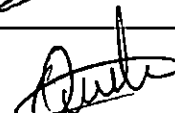
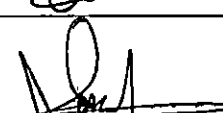
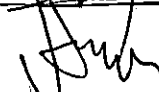
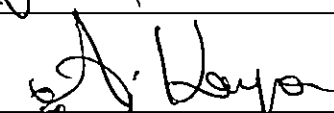
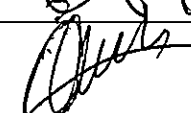
Diğer taraftan, 2024-25 Eğitim Öğretim Yılı başında “tasarruf tedbirleri” kapsamında taşımali eğitimden yararlanan bir milyonu aşkın öğrencinin yüzde 30’una denk gelen sayıda öğrenci taşımali eğitim kapsamından çıkarılmış, bazı bölgelerde servisler tamamen kaldırılmıştır. Bu durum başta kız çocukları olmak üzere, çok sayıda öğrencinin eğitime erişim hakkının bizzat devlet eliyle engellenmesi anlamına gelmiştir.

Ekonomik durum, eğitime erişim vb. azaldıkça çocuklarda suç işleme oranları artmakta ve çocuklar cezaevlerinde de eğitimden mahrum bırakılmaktadırlar. Araştırmalar eğitim evlerinde kalan hükümlü çocukların kurum dışındaki eğitim kurumlarına devam edebilirken, tutuklanarak çocuk kapalı ceza infaz kurumunda tutulan çocukların ise örgün eğitimden faydalanmadıklarını ortaya koymaktadır.

Tüm çocukların sorunsuz bir şekilde eğitim hakkına erişebilmelerini sağlamak devletin asli görevlerindendir. Eğitim dışındaki çocuk sayısındaki yüzde 34,4’lük artış, Türkiye için bir uyarı niteliği taşımaktadır.

Eğitimin niteliğinin gelişmesi ve bu nitelikli eğitime erişimin sınıfsal ayrımlarla kısıtlanmaması ancak ve ancak; eğitimin anayasal hak olarak parasız sağlanması gereken bir kamu hizmeti olmaktan çıkmadığı, bu sorumluluk ve maliyetin veliler ve özel sektör arasında paylaştırılmayıp kamu tarafından üstlenildiği, bu doğrultuda da eğitimin kamu bütçesindeki payının yeterince genişletildiği politika uygulamalarına geçişle mümkündür.

Bu bağlamda; eğitim dışındaki çocuk sayısındaki tehlikeli artışın önüne geçilmesi amacıyla çalışmalar yapılması, eğitime erişim için ekonomik hakların iyileştirilmesi ve anayasanın, sosyal devlet ilkelerinin ve uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulması gerekliliği ortadadır.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	C. Otlı
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Özgül Sakı
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	Ayşe Doğan
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	